

Radomir Mićunović

DANONOĆNA POETIZACIJA

Vladanka Cvetković: „Dan pod grlom“, pesme (Galaksija Niš, 2014)

Dan na koricama nove zbirke stihova Vladanke Cvetković, u glavnom nazivu „Dan pod grlom“, ali se na kraju zbirke Noć udvostručuje: „Noć se toči“ (86) i „Hoda noć“ (87). Srećom, sa optimalno optimističkim stihom: Na dlanovima nosi dan, kao svetlom na kraju tunela. Što znači da poezija živi danonoćno. Zapravo, spisateljka bi, tokom cele knjige, i van knjige, da spaja, a ne razdvaja, stoga jednako meri, snima i prenosi, unutrašnju i spoljnu atmosferu. Interno i eksterno, privatno i društveno, naporedo se glase, da se ne ugase.

Autorka je, „Danom pod grlom“ ispoljila svojevrсно pesničko dvojstvo, što se nipošto ne može poistovetiti sa dvoličnoću koja se, inače, koristi kao sinonim za neiskrenost ili pritvornost. Udvojnim (ako ne i podvojenim) JA samo se potvrđuje da svako od nas ima dva ega, kao što svaka medalja ima dve strane. Stoga bi se, podjednako, ova knjiga mogla nazvati i „Dan za vratom“ sa istim pravom kao što se zove kako se inače zove. Njeni tekstovi se bave psihosomatskom sadržinom. Kako duševnim tako i fizičkim svojstvima. Slikovito rečeno, Vladanka Cvetković vlada stihom, koji se čas rascvetava, čas latice sklapa, kao dan i noć.

Uvek talasasto diskretno-konkretna. Takva je. Ogledaju se u naslovima i sastavima, dok se redovi povijaju, Njeno „Ja,, i „Ona“. Konkretno i diskretno nam se obraćaju – da ne kažemo posvećuju – sve te stranice, čineći stihochinku specifičnom, pa moglo bi se reći pomalo i jedinstvenom. Konkretna i diskretna, ujedno tihuje i gromuje. Pokušava i uspeva, istovremenom, odavati i otajiti vlastiti habitus. Dosta kaže, a još više prećuti. Pisala bi ona i sažetije, danije toliko visokog napona damaranja i promišljanja.

Pa, u čemu je njena izuzetnost? Ona bi sa dva oka i dva uva da sagleda i oslušne prostornu četvorostranost i vremensku trodimenzionalnost. Pritom će shvatiti u pravo vreme i na pravi način da, sećajući se – naslućujemo. Jer, nekada se, da ne kažem često, u prethodnom gnezdi sledeće..

Ovako izgleda moja komunikacija sa Cvetkovićkom, tačnije njenom zbirkom. Autorka je prethodno objavila: na numerološkoj bazi „Prekoračeni bezdan“ i „Od Bezdana do Svitanja“, roman „Bol života/život bola“ i nedavna „Antikvarnica iluzija“.

U biografiji dotične pročitamo da je odrastala uz Godoa, Sizifa, Ahila, (da, da, Ahila), Koštanu i Mitketa. Rođena je jednog marta jedne godine šeste decenije prošlog veka (Nekom će se, doduše, učiniti ovog stoleća. Provodeći vreme u čekanju, gurajući sudbinu, sa naglašenom osetljivošću, čitajući Boru Stankovića i mnoge domaće i svetske klasike.

Pesma „Haos ili umetnost“(str. 22) nas upozorava da je zadatak umetnika da se uskladi(mo) sa paradoksima, koliko je to moguće, pre poslednjeg pozdrava /“Zdravo“ (32). „Igrokazi“ (44) traže smerokaze, gde naći izgubljen pravac“ (50). „Ko si ti“ (56) može biti postavljeno drugom, ali pre svega sebi.

„Pesma nesanice“ (83) budi asocijaciju na zbirku Borislava Radovića „Bratstvo po nesanici“ no istovremeno postavlja se pitanje: zašto ne i sestristvo po nesanici kada imamo Jefimuju, Desanku

Maksimović, Vesnu Parun, Darinku Jevrić, Nadu Petrović i druge.

„Poslednja igra“, opet, seća na „Poslednju igru leptira“ i legendu domaćeg roka Mladenovića, na žalost minulog.

Kombinuju se, ovde, svest i podsvest, do nesvesti: „San i duša“ (20), „U ogledalu sna“ (33), Subjekat, objekat i odraz – „Moja senka „ (21) i „Živa senka“ (34)... Snovi su, navodno, probuđena stvarnost, a gde je tu java? „Žestina življenja“ (62, 63) je iluzija ili realnost, pitaju se zbunjeni čitaoci.

„Bogatstvo rasipništva“ vuče na onu narodnu Gde ima, tu se i rasipa. Darovitost, inspiracija, ljubav, razumevanje, lucidnost (pa i luckavost, zašto ne, jer umetnost se i na tome gradi).

Ovde se hod i let smenjuju: „Koraci“ (14), „Kad bih bila ptica“ (36, 37) i „Zelena krila“ (27), „Za let laka“ (71), s time što je rezultat je uglavnom isti - „Prirodna neizvesnost“ (28, 29). U svakom slučaju, želje su nepresušne, kao i žeđ za intenzivnim doživljajem. Nema samo Rim čuvenu „Fontanu želja“, (di Trevi) tako se zove i pesma na 64. stranici“. Čudi me da nije na desetak listova, znajući koliko je autorka željena i željiva.

„Jedna priča“ (24) zapravo je samo jedna od desetina priča ispevanih ovog puta. Gotovo svaka pesma među koricama u sebi krije ili otkriva neku priču. Neke su baš rapričane. Tamo i tada, kada se želja za komunikacijom, bilo da se hvalimo ili jadamo, otme. Potreba, da ne kažemo neophodnost, moranje, da se nekome poverimo, ispovedimo, olakšamo duševno breme, pretvara se u bujicu, te nastaje bezmalo poema. Igrajući „Kolo života“ (ne mogu pritom da ne spomenem Branka Radičevića i njegovo „Kolo, kolo, naokolo, vilovito, plahovito“), zaboravi se naličje bića i zbivanja.

Ako je suditi po nazivu i štampariji „Galaksija“, trebalo bi da su u pitanju bar zvezdice. Pohvalio bih, kad spominjem Nišlije, tamošnjeg gospodina Mladena Randelovića, a od naših sugrađana Maju Danilovića, em dobrog pesnika, em odličnog likovnog urednika. Svakako tu je i zapaženi pogovor Grozdane Lučić Lalić,

Kod jedne pesme moramo se duže zadržati jer po njoj se zove cela zbirka. Dakle, „Dan pod grlom“ (45) koja nas opominje: Bolno je otići

bez zbogom. / Bolno je na rastanku / ne upoznati Dučićevu istinu
(tera nas da ponovo iščitavamo Dučića, koga sam na velikoj maturi
tumačio, pre nego sam se literaturom počeo baviti ozbiljnije) ---.
Sa završnim stihom Bez tvog daha / dan mi je pod grlom!

Eh to grlo. U narodnim pesmama sa epitetom carsko. Od uzdaha do
izdaha, na početku i na kraju ljudskog trajanja. Sa neminovnim „Zbogom“
(32). Ali prethodno se treba na svetu pojaviti. Ovde se pesme se rađaju, kao duhovna čeda. „Rađam novi svet“ (10) U
sebi rađam novi svet, / bez patnje, samoće, praznine ... : nešto
kasnije dolazi „Rađanje
sutrašnjice“ (47) što zajedno upućuju na čin stvaranja, obnaljanja,
opstanka.

„Reč neizgovorena“ (70) kao da ne pripada Vladankinom reperoar. Em
žensko, em rečito. Ona bi progovorila i bez onog „Dozvoli mi“ (67). No tu je
„Oprosti mi“ (26), „Dani moji očekuju“ (31). Na bezmalo
trocifrenom broju pagina postiže se ubedljiv rezultat, kakav je u
košarci „stotka,, sa dosta pogodaka, što se u pisanju, kao igranju,
smatra svrhom i ciljem.

„Dan pod grlom“ se može čitati i kao „Noć za vratom“. Jer se
grlom diše i govori-romori, a oko vrata i na vratu se nose
lančići pa i lanci, koji mogu biti ukras i teret. Sve ima lice i
naličje, svetlu i tamnu varijantu. Eros i Tanatos bratski
nas prate i dele.

Predmet interesovanja i obrade, ove pesnikinje, čitamo na
8. stranicu, gde stoji „Ništa i sve“ , ali ne propustite ni 7.stranu
gde vas čeka „Opomena““, dok je na 9. „Sedmo nebo“. Glavna motivacija
za stihovanje su, dočim, dve uvodne pesme - „Vreme izmiče“ (5) i
„Utkaj sebe“ (6).

Zanimljivi su naročito „Mali razgovori sa sobom“ (38 –
42). Apсурdno zvuči naziv prema obimu iste. Biće da su to poduži,
stalni razgovori u stilu drevne poruke „Spoznaj samoga sebe“. A šta
bi tek bilo da je „Veliki razgovor“ u pitanju ... u nastavku bi se čitalo. Što bi
Nikola Racković rekao: Čovek je (žena pogotovo, dodajem) zagonetka koja
umnožava zagonetke. Konačna odgonetka je daleko ili je nema. Zato je najbolje

rešenje – knjigu u šake. Tako ćete i književnici biti bliže, odnosno ona vama. Nije čudno što se „Mali razgovori sa sobom“ protežu 5-6 strana, njima zapravo nikad kraja, ako se bistro tajne „Od života do smrti“ () , Obratite pažnju, „Postojanje“ (16) i „Put u nepoznato“ (18) se prate, pa nije čudo što su ekspresija i dijalog maratonski.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRATI